

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања садржан је у одредби члана 97. тачка 10. Устава Републике Србије, према коме Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, систем у области образовања.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

У циљу унапређивања доуниверзитетског образовања и васпитања, посебно јачања васпитне функције образовно-васпитних установа, као и прецизирања и усклађивања појединих одредаба Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 10/19, 6/20 и 129/21), у даљем тексту: Закон), потребно је извршити измене и допуне овог закона.

Према Стратегији развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године, Општи циљ 1. јесте повећани квалитет наставе и учења, праведност и доступност доуниверзитетског образовања и васпитања и ојачана васпитна функција образовно-васпитних установа.

Предложене измене и допуне закона треба да доведу и до ефикаснијих решења кроз одговарајуће подзаконске акте, када је у питању смањивање, односно престанак насиља у установама образовања и васпитања, што је био предмет рада и посебне радне групе која је формирана са задатком да предложи одговарајуће измене у прописима из области образовања. Као резултат рада радне групе, измењене су и прецизиране одредбе Закона које се односе на оцењивање владања ученика, одговорност ученика и родитеља, појачан васпитни рад према ученику који врши повреду правила понашања у школи, као и у случају сумње да је починио тежу повреду обавезе ученика и повреду забране (сачињава се план и води се евиденција), предвиђено је да се у оквиру појачаног васпитног рада са ученицима реализује и друштвено-корисни, односно хуманитарни рад, одлагање издавање исписнице ученику средње школе до окончања васпитно-дисциплинског поступка, утврђена је обавеза пријављивања насиља, појачана је улога центра за социјални рад у одређеним ситуацијама приликом настављања школовања ученика у другој школи, као и након искључења из школе и др.

Предложеним изменама и допунама уређују се и специфичности средњег образовања и васпитања за потребе унутрашњих послова (оснивање установе, избор директора и в.д.директора установе, састав и именовање органа управљања установе, степен и врста образовања наставника који изводе наставу из стручних предмета и др. у складу са специфичностима рада ове установе).

Друге измене и допуне су предложене у циљу унапређивања доуниверзитетског образовања и васпитања - прецизирањем појединих одредаба, као и новим решењима, у складу са захтевима праксе, између осталог како би се решио и проблем недостајућег кадра за наставнике, питање норме непосредног рада са

ученицима наставника и посебно васпитача са децом на болничком лечењу, продужење рада наставника у иностранству и др. Прецизиране су и одредбе о финансирању из буџета Републике Србије и посебно, предложена је измена, односно допуна у делу који уређује финансирање из буџета јединице локалне самоуправе која даје правни основ за већу подршку јединице локалне самоуправе за остваривање делатности предшколског васпитања и образовања у циљу повећање друштвене бриге о деци и породици, у складу са могућностима јединице локалне самоуправе

С обзиром да наведена питања и проблеме није могуће решити доношењем само подзаконских аката, то је доношење измена и допуна Закона, јединим начин за решавање проблема и унапређивање система на предложени начин.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. Нацрта закона врши се допуна у члану 1. Закона, тако што се додаје нови став 5. којим се утврђује, односно прецизира да се специфичности средњег образовања и васпитања за потребе унутрашњих послова уређују овим законом и прописима у области средњег образовања и васпитања и унутрашњих послова.

Чланом 2. Нацрта закона врши се измена у члану 23. Закона, како би се указало на специфичности уписа када је у питању средња школа за потребе унутрашњих послова.

Чланом 3. Нацрта закона врши се измена у члану 25. Закона, како би се извршило усаглашавање прописа којима се уређује трајање основног музичког образовања и васпитања.

Чланом 4. Нацрта закона врши се измена члана 28. Закона, тако што се утврђује да се васпитно-образовни рад предшколске установе остварује у току радне године и врши се упућивање на посебан закон, с обзиром на специфичности рада ових установа у односу на школе које образовно-васпитни рад остварују у току школске године.

Чланом 5. Нацрта закона којим се мења члан 74. Закона, уводи се новина којом се утврђује да се владање оцењује бројчаном оценом почев од петог разреда основне школе (досадашње решење од шестог разреда), и то у току првог и другог полугодишта и то најмање два пута током полугодишта.

Чланом 6. Нацрта закона врши се измена члана 75. Закона, како би се одредбе о општем успеху усагласиле са предложеним решењима за оцењивања владања.

Чланом 7. Нацрта закона, којим се мења члан 76. Закона, прецизира се улога родитеља приликом израде ИОП-а од стране тима за додатну подршку детету, односно ученику, тако што се прописује да се његова израда врши у сарадњи са родитељем, односно другим законским заступником.

Чланом 8. Нацрта закона мења се члан 78. Закона, тако што се бришу одредбе које се односе на право кандидата који је стекао јавну исправу о оствареном стандарду квалификације у целини и јавну исправу о оствареном стандарду кључних компетенција за општеобразовни део средњег стручног образовања одраслих, на

полагање завршног испита и стручне матуре, с обзиром да је ово питање уређено посебним законом.

Чланом 9. Нацрта закона допуњује се члан 79. Закона, који уређује права детета и ученика, тако што прописује да ученик који похађа наставу у средњој школи за потребе унутрашњих послова има право на смештај, исхрану, васпитни рад и друга права, у складу са прописима којима се уређује област унутрашњих послова.

Чланом 10. Нацрта закона мења се члан 82. Закона, тако што се прецизирају одредбе у вези са подношењем приговора на оцењивање, оцену и испит.

Чланом 11. Нацрта закона мења се члан 83. Закона, који уређује одговорност ученика. Прецизирано је да ће и у случају сумње да је починио тежу повреду обавезе ученика и повреду забране, школа уз учешће родитеља, односно другог законског заступника, појачати васпитни рад одговарајућим активностима. Новина је и да одељенски старешина има обавезу да води посебну евиденцију о појачаном васпитном раду, да се сачињава план појачаног васпитног рада који траје до окончања васпитно-дисциплинског поступка, а да резултате таквог појачаног васпитног рада директор, односно наставничко веће узима у обзир приликом изрицања васпитно-дисциплинске мере. Посебно, са учеником који ван просторија школе, односно другог простора у коме школа реализује образовно-васпитни рад, учини повреду забране из чл. 110-112. овог закона, у школи се реализује појачан васпитни рад, уз предузимање других активности прописаних прописом којим се уређује протокол поступања у одговору на насиље, злостављање и занемаривање.

Чланом 12. Нацрта закона допуњује се члан 84. Закона, који уређује одговорност родитеља, тако што су прецизирани облици васпитног рада са учеником у којима родитељ, односно други заступник има обавезу да узме активно учешће на позив школе (у реализацији оперативног плана заштите и плана појачаног васпитног рада), и посебно, извршено је прецизирања органа (надлежни јавни тужилац) којем школа подноси захтев за покретање прекршајног поступка, односно кривичну пријаву ради утврђивања одговорности родитеља, односно другог законског заступника из прописаних разлога.

Чланом 13. Нацрта закона врши се измена члана 85. Закона, који уређује васпитно-дисциплински поступак, тако што се прецизирају рокови у којем директор покреће васпитно-дисциплински поступак, а као једна од мера у овом појачаном васпитног рада са ученицима утврђује се друштвено-корисни, односно хуманитарни рад (према досадашњем решењу обавеза обављања друштвено-корисног, односно хуманитарног рада ученику се одређивала упоредо са изрицањем васпитне, односно васпитно-дисциплинске мере).

Новина је и решење које прописује да случај насиља, односно забране из члана 111. овог закона школа пријављује Министарству, у складу са прописом којим се уређује протокол поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање.

Такође, предложене измене прописују одлагање исписивања ученика из средње школе уколико је против њега покренут васпитно-дисциплински поступак, и то до окончања овог поступка, а да је, уколико након тога ученик жели и даље да се испише, школа у обавези да дозволи исписивање и да у исписницу унесе изречену васпитно-дисциплинску меру која је за ученика изречена током поступка. Школа у

којој ученик наставља школовање имаће обавезу да прати понашање ученика и спроводи појачан васпитни рад у сарадњи са надлежним центром за социјални рад и другим установама спољашње заштитне мреже.

Чланом 14. Нацрта закона мења се члан 86. Закона, тако што је као новина, када су у питању васпитно-дисциплинске мере предложена одредба која прописује да се мера искључења ученика из школе, односно школе са домом изриче у случају уколико друге изречене мере и активности не доведу до побољшања у понашању ученика, као и да је у случају изрицања ове мере школа дужна да о томе обавести надлежни центар за социјални рад ради предузимања мера из своје надлежности.

Посебно, предвиђено је и да изречена васпитно-дисциплинска мера утиче на оцену из владања у току полугодишта и на закључну оцену из владања.

С обзиром да се у пракси дешава да ученик на крају школске године учини тежу повреду обавезе ученика или повреду забране, новим решењем прописује се да изузетно у том случају одељењски старешина предлаже одељењском већу смањење закључне оцене из владања на крају другог полугодишта, будући да тада није могуће водити васпитно-дисциплински поступак, утврдити одговорност и спровести појачани васпитни рад.

Чланом 15. Нацрта закона допуњује се члан 90. Закона, тако што се додаје нови став 2. којим се прецизира да, за разлику од других образовно-васпитних установа, средњу школу за потребе унутрашњих послова може основати само Република Србија.

Чланом 16. Нацрта закона мења се члан 98. Закона, тако што у конкретним случајевима упућује на посебне законе. Прецизира се да школа може да остварује програме обука, стручног оспособљавања и друге активности образовања одраслих уколико стекне статус јавно признатог организатора активности образовања одраслих, у складу са законом којим се уређује национални оквир квалификација, а другом изменом дефинише се да школа која има одговарајућу опрему и простор тако да поред реализације учења кроз рад за своје ученике, организује и учење кроз рад за ученике других школа и практичну наставу за обуке и стручно оспособљавање, може да стекне статус тренинг центра, у складу са законом којим се уређује дуално образовање.

Чланом 17. Нацрта закона врши се измена члана 106. Закона, у делу који прописује редослед предузимања мера које се примењују када орган надлежан за обављање послова инспекцијског, односно стручно-педагошког надзора утврди да установа не испуњава прописане услове за рад или не обавља делатност на прописани начин, као и у случају обуставе рада или штрајка организованог супротно закону, и то на начин да ће надлежни органи установи најпре одредити рок за испуњење услова, односно отклањање неправилности у обављању делатности и о томе обавестити оснивача. Међутим, уколико установа, чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, не поступи у датом року по налогу наведеног органа, односно када орган управљања не обавља послове из своје надлежности, Министарство предузима једну од прописаних привремених мера, којима може да разреши орган управљања и/или директора и именује привремени орган управљања и/или в.д. директора.

Овим чланом прецизиране су и одредбе које се односе на поступак избора новог органа управљања и/или директора, као и да уколико привремени орган управљања и/или в.д. директора, у остављеном року не поступи по налогу органа, односно не уклоне уочене неправилности, Министарство доноси решење којим забрањује рад установе.

Чланом 18. Нацрта закона којим се допуњује члан 116. Закона, додат је нови став којим се због специфичности рада прописује другачији састав органа управљања средње школе основане за потребе унутрашњих послова.

Чланом 19. Нацрта закона мења се члан 117. Закона, ради исправљања техничке грешке.

Чланом 20. Нацрта закона допуњује се члан 123. Закона, тако што се уређује начин избора директора средње школе основане за потребе унутрашњих послова.

Такође, наведеним чланом прецизиран је рок за расписивање конкурса за избор директора и у ситуацији када директору престаје дужност навршавањем 65 година живота.

Чланом 21. Нацрта закона допуњује се члан 125. Закона, тако што се на посебан уређује начин избора в.д. директора средње школе основане за потребе унутрашњих послова.

Чланом 22. Нацрта закона мења се члан 126. Закона, и то у делу који се односи на послове директора, односно врши се усаглашавање са чланом 154. Закона (брише одредба којој је прописано да директор одлучује по жалби на решење конкурсне комисије за избор кандидата за пријем у радни однос), а прописује да директор, поред осталог, подноси захтев за покретање прекршајног поступка, односно кривичну пријаву у складу са чланом 84. став 3. Закона.

Чланом 23. Нацрта закона допуњује се члан 130. Закона, тако што се уноси нови став који прописује да сарадници на пословима којима се унапређују нега, исхрана, превентивно-здравствена и социјална заштита деце у предшколској установи могу да учествују у раду васпитно-образовног већа без права одлучивања.

Чланом 24. Нацрта закона, допуњује се члан 139. Закона, тако што се као додатни услов за пријем у радни однос у средњој школи за потребе унутрашњих послова прописује да запослени треба да испуњава безбедносне услове за пријем у радни однос у министарство надлежно за унутрашње послове, у складу са законом којим се уређују унутрашњи послови.

Чланом 25. Нацрта закона мења се члан 141. Закона, тако што је додато ново решење у вези са образовањем наставника, ради решавања проблема недостајућег наставничког кадра.

Новина у овом члану односи се на могућност да изузетно, уколико у установи чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе није извршен пријем у радни однос кандидата за послове наставника са одговарајућим образовањем из члана 140. ст. 1. и 2. Закона, на основу преузимања запосленог са листе запослених за чијим радом је у потпуности или делимично престала потреба и запослених који су засновали радни однос са непуним радним временом или на основу поновљеног конкурса, у радни однос може да буде примљено лице које има завршене студије првог степена из научне, односно стручне области за

одговарајући предмет, односно групу предмета, иако студије другог степена које је завршило нису из научне, односно стручне области за одговарајући предмет, односно групу предмета.

Друга новина, с обзиром на специфичност средње школе основане за потребе унутрашњих послова, прописује да послове наставника стручних предмета могу да обављају и запослени у министарству надлежном за унутрашње послове, као и да степен и врсту образовања наставника стручних предмета по прибављеном мишљењу министарства надлежног за унутрашње послове, прописује министар.

Чланом 26. Нацрта закона врши се допуна члана 144. Закона, тако што се прописује да без лиценце наставу из стручних предмета у школи основаној за потребе унутрашњих послова, може да изводи лице запослено у министарству надлежном за унутрашње послове.

Чланом 27. Нацрта закона врши се допуна члана 155. Закона, тако што се прописује да у установи основаној за потребе унутрашњих послова, као наставник или асистент може да се ангажује лице запослено у министарству надлежном за унутрашње послове и то на одређено време за сваку школску годину, за највише 30% од пуног радног времена, уз сагласност министра.

Чланом 28. Нацрта закона врши се допуна члана 157. Закона, тако што се прописује да наставнику изузетно може бити продужен раду у иностранству на период дужи од четири године.

Чланом 29. Нацрта закона мења се члан 160. Закона, тако што се прецизирају одредбе која дефинишу норму непосредног рада наставника са ученицима (у редовној школи и у школи за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом, као и за рад наставника у одељењу за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом у основној школи) и посебно, додаје се нова тачка којом се уређује норма непосредног рада васпитача са децом на болничком лечењу у одговарајућој здравственој установи.

Чланом 30. Нацрта закона, мења се члан 164. тако што се ношење служеног оружја у средњој школи за потребе унутрашњих послова, због специфичности рада, изузима од тежих повреда радне обавезе .

Чланом 31. Нацрта закона прецизира се члан 187. Закона, у делу који се односи на обезбеђивање средстава из буџета Републике Србије за остваривање предшколског програма. Прецизирано је и овлашћење министра да пропише ближе услове и мерила за утврђивање средстава за остваривање наведених програма.

Посебно, предвиђено је да се средства за остваривање права из члана 79. став 2. тачка 12) овог закона (право на смештај, исхрану, васпитни рад и друга права), за ученике који похађају наставу у средњој школи за потребе полицијског образовања, унутрашњих послова и националне безбедности, обезбеђују у буџету Републике Србије, на разделу министарства надлежног за унутрашње послове.

Чланом 32. Нацрта закона, мења се члан 189. закона, у делу који се односи на обезбеђивање средстава из буџета јединице локалне самоуправе за остваривање делатности предшколског васпитања и образовања (полудневни и целодневни боравак, исхрана, нега и превентивна заштита деце предшколског узраста), тако што осим важећег решења у погледу износа средстава до 80% од економске цене по детету, даје

могућност да се изузетно та средства могу обезбедити и у висини од 100% од економске цене по детету уколико јединица локалне самоуправе има обезбеђена средства за те намене

Предложена измена треба да омогући јединицама локалне самоуправе, које имају могућности за то, да воде максималну друштвену бригу о деци и породици, чиме се подиже свест о значају предшколског васпитања и образовања за развој деце и да се тежи да боравак деце у предшколским установама буде бесплатан.

Чланом 33. Нацрта закона мења се члан 194. Закона, тако што је као подршка предложеним мерама за већу одговорност родитеља, повећан износ законског новчаног минимума којим се кажњава за прекршај родитељ, односно други законски заступник за повреду обавезе из члана 84. Закона.

Чланом 34. Нацрта закона мења се члан 195. Закона, тако што је повећан износ законског новчаног минимума којим се кажњава за прекршај родитељ, односно други законски заступник, који учини повреду забране из чл. 111. и 112. Закона.

Чланом 35. Нацрта закона, врши се измена у члану 50. Закона о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, број 129/21), ради усаглашавања, односно упућивања и на посебне законе када је у питању полагање завршног ипдита у основном образовању и васпитању и завршног и матурског испита у средњем образовању и васпитању.

Члан 36. Нацрта закона садржи одредбе о ступању на снагу прописа.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона нису потребна средства у буџету Републике Србије.

Средства за почетак рада и обављање делатности средње школе за потребе унутрашњих послова, обезбеђују у буџету Републике Србије, у складу са законом, сагласно Одлуци о оснивању Средње школе унутрашњих послова „Јаков Ненадовић“ у Сремској Каменици („Службени гласник РС”, број 4/23).